

Varför partipolitik?

- en intervjuundersökning om partipolitiskt engagemang
bland unga

Abstract

Why participate? Many studies focus on explaining non-participation in politics. The political parties are losing members and the participation of young people are given extra attention. This thesis is about young people who do participate in party politics. The question is how they experience their participation and how they feel that they can have a political influence by being a member of the youth section of a political party. Why did they get involved in party politics? The analysis is based on eight semi-structured interviews. These interviews are analysed from the viewpoint of theories about an increasing individualization and reflexivity that leads to a changed political behaviour.

The results from the interviews indicate that family, school and friends influence political interest a great deal, but that this influence is more implicit than explicit. There is also a lot of reflection in the choice to get involved in party politics. The parties' ideological standpoint are emphasised. The persons in the interviews seem to feel that they get a lot out of their involvement at the same time as it is described as something that takes up a lot of time in their lives.

Nyckelord: individualisering, kvalitativa intervjuer, partipolitik, politiskt engagemang, senmodernitet, ungdomar

Antal tecken: 61 651

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte, frågeställning och avgränsning	1
1.1.1	Avgränsning.....	2
1.2	Metod.....	2
1.2.1	Urval, intervjuförfarande och transkribering.....	3
1.2.2	Analysmetod.....	3
1.2.3	Validitet och generaliseringsmöjligheter.....	4
1.3	Teori.....	5
1.4	Material.....	6
1.4.1	Intervjupersoner.....	6
1.5	Disposition.....	7
2	Engagemang i det senmoderna	8
2.1	Unga och politiskt engagemang	8
2.1.1	Politiskt engagemang.....	8
2.1.2	Ungdomar	9
2.2	Teorier om politiskt engagemang	9
2.2.1	Politisk individualisering i en reflexiv omvärld	10
2.2.2	Forskning kring unga och politiskt engagemang.....	12
2.3	Teoretisk förståelse	13
2.3.1	Varför delta partipolitiskt?.....	14
2.3.2	Vad får man ut av engagemanget?	14
3	Analys.....	15
3.1	Varför engagerar man sig partipolitiskt?	15
3.1.1	Hem, skola och kompisar	15
3.1.2	Ideologi eller sakfrågor?.....	16
3.2	Varför partipolitik?	17
3.2.1	Ungdomsförbundens vara eller inte vara.....	18
3.3	Vad får man ut av ett partipolitiskt engagemang?.....	19
3.3.1	Möjligheter att påverka.....	19
3.3.2	Politik i vardagen.....	19
4	Slutdiskussion	21
4.1	Ett individualiserat engagemang?.....	21

4.2	Fortsatt forskning.....	23
5	Referenser	24
5.1	Litteratur	24
5.2	Intervjuer	25
6	Bilaga 1.....	26

1 Inledning

Demokratin i Sverige vilar ännu till stor utsträckning på politiska partier. Partierna har setts som grundstenen för demokratins utveckling (Erlingsson et al 2005: 9). Sedan 1990-talet har antalet medlemmar i de politiska partierna minskat kraftigt. Idealbilden av partiet som ett massparti där medlemmarna utgjort grunden har länge präglat synen på det politiska partiet (Ibid.: 15). Denna bild har dock ändrats genom sjunkande medlemsantal, ökad misstro och minskad partiidentifikation. En grupp som särskilt lyfts fram är ungdomsgruppen, där fokus ligger på att unga väljer att delta i andra former än inom ramarna för partipolitiken. I forskningen kring politiskt deltagande poängteras att unga har ett generellt intresse för politik och samhällsfrågor men att detta inte kanaliseras i ett partipolitiskt engagemang. Ofta talas det om en misstro mot politiken såsom den förs i partier. Orsaken till denna misstro sägs ofta ligga i bredare samhällsförändringar, där trenden går mot en ökande individualisering och reflexivitet som är centrala begrepp i teorierna om det senmoderna samhället. Detta kommer till uttryck i ett förändrat politiskt engagemang där det partipolitiska engagemanget minskar samtidigt som andra typer av mer okonventionellt politiskt engagemang ökar (se till exempel Sörbom 2002 och 1999).

I denna uppsats är det dock unga som är engagerade i partipolitiken som står i fokus. Hur kan deras engagemang ses i förhållande till de förändringar som ägt rum, enligt teorierna om det senmoderna samhället? Hur ser de på sitt engagemang och varför har de valt att engagera sig? Vad får de ut av engagemanget?

1.1 Syfte, frågeställning och avgränsning

Syftet med den här uppsatsen är att ta reda på hur unga som engagerat sig partipolitiskt i ungdomsförbund upplever detta och hur det kan relateras till den bild av unga och politiskt engagemang som målas upp i teori och empiri. Ett särskilt fokus ligger på teorier om det senmoderna samhället och går ut på att en ökad individualisering och en ökad reflexivitet ger ett förändrat deltagandemönster hos unga (se Sörbom 2002). Frågeställningen fokuseras kring varför man engagerat sig och vilken roll särskilt hem, skola och kompisar haft för beslutet att engagera sig politiskt. Vilka typer av frågor engagerar? Hur ser man på sina möjligheter att påverka och vilken plats tar engagemanget i vardagen? Uppsatsens problemställning kan sammanfattas med tre övergripande frågeställningar:

- Varför har de intervjuade gått med i ett partipolitiskt ungdomsförbund?
- Hur ser de intervjuade på partipolitik i stort och ungdomsförbundens verksamhet och roll?
- Vad får de intervjuade ut av sitt engagemang enligt dem själva?

Uppsatsens frågeställningar utvecklas ytterligare i avsnitt 2.3.

1.1.1 Avgränsning

Uppsatsen avgränsas till personer som är aktiva i något partipolitiskt ungdomsförbund. Detta innebär automatiskt en avgränsning kring åldern 16- 28 år, eftersom det är i den åldern som man engagerar sig i ungdomsförbund. Den yngsta intervjupersonen är 17 år och den äldsta 26 år.

En ytterligare avgränsning innebär att uppsatsen kommer att inriktas på de riksdagsrepresenterade partierna. Det är i dessa partier som man faktiskt har en reell möjlighet att påverka den nationella politikens inriktning. Andra partier hade kunnat vara intressanta av andra anledningar, men jag anser att denna avgränsning varit nödvändig i linje med uppsatsens syfte.

1.2 Metod

Uppsatsen bygger på åtta semistrukturerade intervjuer. Utgångspunkten för intervjuerna och analysen av dem är kvalitativ. Skälet till detta är att jag vill kunna få en djupare bild av hur engagemanget upplevs och varför man har gått med i ett partipolitiskt ungdomsförbund än vad som möjliggörs genom statistiska data. Genom att göra kvalitativa intervjuer så kan man få en mer djupgående och holistisk bild än vid en kvantitativ studie (Miles och Huberman 1994: 10). Kvalitativa intervjuer gör det möjligt att se nyanser och få oväntade svar (Esaïasson et al 2004: 279). Till exempel så får man inte bara reda på om familjen kan ses som en påverkansfaktor eller ej, utan kan också se hur familjen har påverkat eller inte påverkat den intervjuade i valet att engagera sig partipolitiskt.

Nackdelen med en kvalitativ undersökning är att generaliseringsmöjligheterna blir mer begränsade. Problemet med generalisering diskuteras vidare under avsnitt 1.2.3. En annan aspekt som bör avvägas har att göra med själva metodvalet, samtalsintervjun. Det finns alltid en risk för så kallade intervjuareffekter, att intervjuaren påverkar svaren i en viss riktning. Eftersom frågorna inte varit av någon särskilt känslig karaktär så har detta inte upplevts som något stort problem. Däremot har jag försökt ställa breda frågor inledningsvis. Dessa har ibland tolkats olika av intervjupersonerna, vilket gjort att jag fått ställa uppföljningsfrågor eller omformulera frågan för att innebörden av frågan skulle uppfattas på det sätt som det var tänkt från början.

Intervjuerna är av respondentkaraktär. Detta innebär att det är intervjupersonens egna upplevelser och tankar är det som står i centrum och de intervjuas inte utifrån en specifik position eller en specifik kunskap (Esaiasson et al 2004: 254).

1.2.1 Urval, intervjuförfarande och transkribering

Urvalet av intervjupersoner har gått till så att jag har letat upp namn på ordförande eller kontaktperson för ungdomsförbundet antingen i en kommun (Kristianstad och Lund) eller för Skånedistriktet. Här har det varit lite olika vilka uppgifter som funnits tillgängliga via ungdomsförbundens hemsidor. Denna person har sedan kontaktats, oftast via mail i ett första led. I de flesta fall har det då varit så att just denna person har anmält sitt intresse för att vara med på en intervju, men i något fall har hon eller han hänvisat till någon annan. Jag har sedan ringt upp denna person för att komma överens om en tid för intervjun. Detta har gjort att urvalet har kommit att omfatta personer med en ganska så hög grad av aktivitet i ungdomsförbundet. Flera av personerna sitter på ett flertal olika poster inom både sitt ungdomsförbund och moderpartiet.

Intervjuerna har varit semistrukturerade med utgångspunkt i ett antal relativt öppna frågor (se Bilaga 1). Det har alltså funnits en färdig ram för intervjun, men funnits utrymme för förändringar i frågornas ordningsföljd och möjligheter att ställa uppföljningsfrågor. Den första och i viss mån även den andra intervjun är att betrakta som provintervjuer där jag i efterhand upptäckte flera trådar som jag borde ha följt upp och även formulerade nya frågor i efterhand. Genom att skriva ner alla sådana saker efter intervjutillfället kunde detta undvikas i de fortsatta intervjuerna. Jag fick dock ut en hel del av även dessa intervjuer.

Flera av intervjuerna genomfördes på caféer vilket givetvis kan ha inneburit en risk för att miljön kunde uppfattas som störande. Jag har dock inte uppfattat det som att intervjupersonerna skulle ha blivit störda av miljön. Eftersom frågorna inte haft en så känslig karaktär så upplever jag inte att miljön skulle vara något stort hinder. Intervjuerna har spelats in på Mp3-spelare och transkriberats i sin helhet. I citaten som används har jag i vissa fall utelämnat överflödiga upprepningar och typiska talspråksord som alltså och liksom (där dessa har varit att betrakta som talspråksord) för att citaten ska fungera i skrift. Ändringarna har endast inneburit att jag tagit bort ord, inte att jag har lagt till eller bytt ut ord.

1.2.2 Analysmetod

Som ett första steg i analysen av intervjuerna används tekniken meningskoncentrering. Meningskoncentrering är ett sätt att skapa systematik i kvalitativa data utan att kvantifiera (Kvale 1997: 175). Tekniken innebär att intervjuutsagornas centrala mening ”koncentreras”. Med andra ord att utskriftens naturliga meningsenheter sammanfattas för att fånga dess centrala innebörd. Detta bör ske helt utan egna tolkningar och ska enbart bygga på intervjupersonens egen

utsaga (Ibid.: 177). Det första steget i denna metod är att sammanfatta varje naturligt stycke intervjuutsaga till en mening där de centrala punkterna ”pressas samman”. Steg två har inneburit att dessa koncentrerade intervjuutsagor har knutits ihop under den frågeställning som de kunnat hänföras till.

Genom denna teknik blir det möjligt att återskapa en berättelse som ligger ganska nära intervjupersonernas egna utsagor, utan att lägga in olika tolkningar på ett för tidigt stadium, samtidigt som intervjuernas centrala teman kan sammanfattas och koncentreras kring uppsatsens frågeställningar.

I analyserna av dessa koncentrerade berättelser så har syftet varit att hitta gemensamma nämnare i intervjuerna. Det har inte funnits någon jämförande ansats i analysen utan fokus har legat på likheterna i berättelserna. Denna typ av metod kallas i Esaiasson et al för väsensmetoden, där syftet är att finna centrala aspekter i intervjuerna (Esaiasson et al 2004: 300). Flera skäl finns bakom detta val. För det första så finns det i valet av intervjupersoner ingen möjlighet att göra jämförelser mellan olika grupper, utan intervjuerna är en fallstudie över en viss grupp, nämligen partipolitiskt engagerade ungdomar. För det andra har metoden efter hand visat sig vara den mest naturliga att analysera materialet utifrån då det funnits en hel del av gemensamma nämnare i berättelserna.

1.2.3 Validitet och generaliseringsmöjligheter

En uppsats som bygger på kvalitativa intervjuer har givetvis begränsade möjligheter att dra generella slutsatser. Det går inte att som vid statistisk generalisering att dra slutsatser om en viss population. Istället är det analytisk generalisering som bör eftersträvas, där resultaten generaliseras i relation till en teori (Kvale 1997: 210). Den här uppsatsen gör inte anspråk på att beskriva hur politiskt engagerade ungdomar ”är” i allmänhet. Snarare så ska resultaten ses i förhållande till den teoretiska bakgrunden. Genom påbyggnad och jämförelse av andra studier skulle generaliseringsmöjligheterna öka.

Steinar Kvale definierar validitet som ”den utsträckning i vilken en metod undersöker vad den är avsedd att undersöka” (Kvale 1997: 215). Kvale föreslår tre olika aspekter av validering av kvalitativa undersökningar: Kontroll, ifrågasättande och teoretisering (Ibid.: 218). Här handlar det för det första om att kritiskt granska eventuella möjligheter till snedvridna tolkningar och att hela tiden vara tydlig med vilket perspektiv som man har utgått ifrån i undersökningen (Ibid.: 218). Vidare bygger det ifrågasättande kriteriet på huruvida intervjupersonernas utsagor kan anses sanna. För det tredje så kräver valideringen att undersökningen vilar på en teoretisk föreställning (Ibid.: 219-220). Jag har genom valet av analysmetod försökt att i största möjliga mån undvika snedvridna tolkningar. Frågornas karaktär gör att det andra kriteriet inte kan anses som något troligt problem. Avsnitt 2.2 är ett försök att knyta ihop teori och frågeställning och jag hoppas att detta ska ge uppfyllelse av det tredje kriteriet.

1.3 Teori

Uppsatsen utgår ifrån tre frågeställningar som kan sammanfattas till varför man deltar och hur man upplever sitt deltagande. Uppsatsens teoretiska utgångspunkt är teorier som handlar om politiskt deltagande, mer specifikt de teorier som handlar om individualisering och reflexivitet. Dessa begrepp har främst används för att förklara varför politiskt deltagande flyttat utanför de parlamentariska ramarna. Det som ofta lyfts fram är en ökad betoning på sakfrågor, minskad betydelse för de som traditionellt betraktats som de viktigaste socialiserande funktionerna i samhället, familjen och skolan, samt en frustration som kommer ur ett ifrågasättande som gör det svårt att organisera sig i en färdig struktur (se Sörbom 2002 och 1999). I den här uppsatsen ställs frågan om dessa teorier kan appliceras även på dem som deltar i partipolitiken. Uppsatsen innebär härmed i viss mån en teoriprövning. Hur väl stämmer bilden av en individualiserad och reflexiv ungdomsgeneration in på intervjupersonerna i undersökningen? Om det är så att individualistiska värderingar har slagit igenom även i den gruppen som brukar nämnas som den politiska individualiseringens motpol så borde detta vara ett bevis för att politisk individualisering verkligen blivit allt viktigare för det politiska handlandet. Det rör sig dock inte om någon jämförande ansats utan uppsatsens resultat kan endast jämföras med de teorier som finns. Det är heller inte möjligt att uttala sig om förändringar över tid, utan uppsatsen är snarare en fallstudie över politiskt engagerade ungdomar här och nu.

Teorierna om det senmoderna samhället är en teori som handlar om bredare samhällsförändringar och begränsar sig inte till politiskt deltagande. Problemet med en så bred teori är att den kan ge en övergripande bild av förändringar i samhället, men eftersom den är så bred så är det svårt att avgränsa den och operationalisera den (se Sörbom 2002: 47f). Detta gör användandet av teorin en aning problematisk. För att göra teorin hanterbar måste den brytas ner och konkretiseras. För att göra detta möjligt har jag använt mig av den empiri som finns kring ungas politiska beteende som presenteras i forskningen kring ungas politiska engagemang. Detta har gjort det möjligt att göra de ganska abstrakta begreppen mer konkreta.

Teorierna om det senmoderna samhället är en teori om förändring (Sörbom 2002: 46). Det kommer inte att vara möjligt att i denna uppsats studera någon typ av förändring i politiskt beteende. Däremot tror jag ändå att det går att använda de begrepp som ligger till grund för analysen av det senmoderna, såsom de definieras och används i andra studier av politiskt engagemang. Hur finns dessa begrepp representerade eller inte representerade hos de partipolitiskt engagerade ungdomar som intervjuas i uppsatsen?

1.4 Material

Uppsatsen bygger på intervjumaterial. Åtta semistrukturerade djupintervjuer ligger till grund för analysen. Med undantag från Ung vänster så har jag intervjuat en person från varje ungdomsförbund. Att det blev två från Ung vänster är en slump, jag fick två namn att välja mellan när jag mailade och bestämde mig för att intervjua båda för att få så många intervjuer som möjligt. Målet var att få så stor spridning som möjligt vad gäller ålder, kön och blocktillhörighet hos de intervjuade. Jag har intervjuat fyra tjejer och fyra killar. Här finns en viss skevhet i att de fyra tjejerna alla tillhör det som brukar betraktas som vänsterblocket och de fyra killarna tillhör de borgerliga partierna. Vad gäller ålder så är de flesta runt tjugo. Den äldsta är 26 år och de yngsta är 17 år. Syftet med uppsatsen har dock inte varit att jämföra olika grupper, vare sig utifrån kön, ålder, parti- eller blocktillhörighet.

Jag har också eftersträvat att intervjua personer med ungefär samma grad av engagemang och med ungefär samma position i ungdomsförbundet och partiet. Detta har också lyckats ganska bra, men det finns givetvis en viss variation här.

Till uppsatsen har gjorts åtta intervjuer. Esaiasson et al rekommenderar omkring tio intervjuer som ett riktmärke vid en intervjuundersökning (Esaiasson et al 2004: 287). Åtta intervjuer har jag upplevt som fullgott med information och det har inte känts som om ytterligare intervjuer kunde ha bidragit med så mycket nytt.

1.4.1 Intervjupersoner

Här följer en kortfattad presentation av de intervjupersoner som deltagit.

Bassem (CUF), 26 år. Bassem är ordförande i CUF:s Malmökrets samt vice ordförande i Centerpartiets Malmöavdelning. Han sitter även i CUF:s förbundsstyrelse samt i förbundsstyrelsen för Centerstudenter. Bassem gick med i Centerpartiet och CUF under 2004. Utanför partipolitiken är han även engagerad i olika fredsrörelser.

Christoffer (Liberala ungdomsförbundet), 17 år. Christoffer sitter som ordförande för liberala ungdomsförbundets klubb i Kristianstad och är även med i liberala ungdomsförbundets miljönämnd. Han har varit medlem i förbundet sedan sommaren 2005.

Ellen (Ung vänster), 17 år. Ellen är kassör och vice ordförande i Ung vänsters klubb i Kristianstad. Hon har varit med i förbundet i lite mer än ett år.

Ellika (Ung vänster), 20 år. Ellika är ordförande i Ung vänsters klubb i Lund och skriver i Skånedistriktets tidning. Hon har varit med i ungdomsförbundet i sju år och har tidigare även varit lite engagerad i Amnesty och Röda korset.

Johanna (SSU), 20 år. Johanna sitter som ordförande för SSU:s klubb i Kristianstad och är även med i förbundsstyrelsen för SSU. Hon har varit med i ungdomsförbundet sedan valet 2002.

Mattias (KDU), 22 år. Mattias har varit med i KDU i nästan fem år, sedan valrörelsen 2002. Han är ordförande för KDU:s lokalavdelning i Kristianstad och sitter även som andre vice ordförande för KDU:s Skånedistrikt, samt som ledamot i förbundsstyrelse för KDU.

Sebastian (MUF), 21 år. Sebastian är ordförande i MUF:s klubb i Kristianstad och sitter med i MUF:s Skånedistrikt. Han sitter även med kommunfullmäktige för moderaterna i Kristianstad samt är ledamot för moderaterna i Barn- och utbildningsnämnden. Sebastian gick med i MUF runt mars 2003.

Seher (Grön Ungdom), 21 år. Seher är ledamot i förbundsstyrelsen i Grön Ungdom och har tidigare varit ordförande i Elevorganisationen i Sverige. Hon har varit med i ungdomsförbundet sedan strax efter valet 2006.

1.5 Disposition

Uppsatsens andra kapitel tar upp de teoretiska förförståelsen. Inledningsvis diskuteras begreppen politiskt engagemang och ungdomar. Därefter redogörs för teorierna om det senmoderna samhället utifrån begreppen individualisering och reflexivitet. Sedan görs en kort forskningsöversikt över studier som handlar om unga och politiskt deltagande. Vad finns det för empiri bakom teorierna om individualisering och reflexivitet och hur har begreppen använts i forskningen? Sist i kapitlet tar jag upp hur frågeställningarna kan knytas till dessa teoretiska föreställningar och begrepp.

I kapitel tre presenteras uppsatsens resultat. Varje frågeställning tas upp för sig. I det sista kapitlet sammanfattas resultaten och knyts till teorin. Här tas också upp förslag till fortsatt forskning på området.

2 Engagemang i det senmoderna

Teorierna om det senmoderna samhället begränsar sig inte till politikens område, utan berör större samhällsförändringar. Centralt är begreppen individualisering och reflexivitet. Efter en diskussion kring begreppen politiskt engagemang och ungdomar följer en redogörelse för det senmoderna perspektivet och vilka konsekvenser denna utveckling mot individualisering och reflexivitet anses få för politiken och det politiska engagemanget. Därefter görs en kortare forskningsöversikt över några studier som tar upp ungas engagemang och knyter det till individualisering och reflexivitet. Detta använder jag sedan för uppsatsens teoretiska förförståelse. Att det senmoderna perspektivet är en teori som på grund av sin bredd är svår att operationalisera togs upp i avsnitt 1.3. Att bygga uppsatsens teoretiska förförståelse på befintlig empiri och begreppsliggörande är ett sätt att tackla den här problematiken.

2.1 Unga och politiskt engagemang

Centralt för uppsatsen är partipolitiskt engagemang och ungdomar. Det är dock inte självklart hur politiskt engagemang kan definieras. Beroende på om man väljer att använda en bred eller en snäv definition så ger det olika konsekvenser för hur man kan se på det politiska engagemangets utveckling. I denna uppsats fokuseras på en viss typ av politiskt engagemang, nämligen det partipolitiska. Jag tror ändå att det kan vara bra att ta upp den diskussion som finns kring hur politiskt engagemang kan definieras.

Inte heller ungdomsbegreppet är något självklart begrepp. Att vara ung är att tillhöra en viss fas i livet, men det finns en stor enighet i att ung inte bara är ett kronologiskt begrepp. Unga kan heller inte ses som en homogen grupp och man kan också fråga sig varför så stor vikt läggs vid ungdomsgruppen när det politiska engagemanget studeras och varför inte andra grupper får samma uppmärksamhet.

2.1.1 Politiskt engagemang

Politiskt engagemang kan definieras på en mängd olika sätt. Det kan ses som människors förhållningssätt till politik överhuvudtaget, och även att inte rösta blir då en form av politiskt engagemang (Sörbom 2002: 10). En snäv definition begränsar sig till politiskt engagemang inom de konventionella ramarna, det vill säga val och partimedlemskap. I sin avhandling *Vart tar politiken vägen?* (2002) definierar Sörbom politiska handlingar bredare, till att omfatta alla handlingar

som syftar till någon form av samhällsförändring (Ibid.: 11). Denna bredare definition kritiseras delvis av Eldin Famhy som menar att en för bred definition gör det svårt att skilja mellan olika former av politiskt intresse och engagemang (Fahmy 2006: 19). En för bred definition av begreppet leder lätt till att allt blir politik och ger inte utrymme för någon analys över vem som deltar var och hur. Finns det uteslutningsmekanismer som gör att det inte är lika lätt att delta för alla? Denna problematik tas även upp av Susanne Johansson som menar att det finns en risk att gränsen mellan individuellt agerande och det politiska systemet blir suddig om individens val i vardagen betraktas som en politisk handling. Hennes definition fokuserar istället på handlingar som syftar på att påverka det politiska systemet (Johansson 2007: 12-13). Det är även detta som varit min utgångspunkt i uppsatsen, hur känner de intervjuade att de kan påverka inom ramarna för det politiska systemet, utifrån den position de befinner sig i som medlemmar i partipolitiska ungdomsförbund?

2.1.2 Ungdomar

I denna uppsats är det unga och politiskt engagemang som står i fokus. Att just fokusera på unga och inte på någon annan grupp i samhället är inget som är självklart. Men när det gäller just politiskt deltagande så fokuserar man ofta på unga, trots att detta knappast kan betraktas som någon homogen grupp. Orsaken till detta fokus är ofta att man anser att det är i ungdomsåren som den politiska socialiseringen sker och att detta sedan ligger relativt fast hos individen. Med andra ord att dagens ungdomsgeneration och dess beteende kan ge en inblick i hur framtiden kommer att se ut (Se Johansson 2007: 13). Ungdomar beskrivs ofta utifrån en problematiserande synvinkel som ointresserade och misstroende icke-deltagande. Men hur ser bilden ut för dem som faktiskt deltar? Skiljer de sig från andra unga och från de teorier som lyfts fram för att förklara icke-deltagande bland unga?

När man betraktas som ung är delvis givetvis en fråga om ålder, men också om sociala roller. Ungdomsfasen har blivit alltmer utsträckt i tiden och man förväntas bli vuxen vid en högre ålder nu än för några decennier sen (jfr diskussion i Johansson 2007: 19f). En konsekvens för det politiska deltagandet blir enligt Johansson att unga under allt längre tid är lösare knutna till det politiska systemet än äldre åldersgrupper (Ibid.: 20). En annan konsekvens av att ungdomstiden blir allt längre blir att skillnaderna mellan olika grupper inom ungdomsgruppen blir fler och större, vilket gör att det blir problematiskt att betrakta unga som en enda grupp (Ibid.: 22).

2.2 Teorier om politiskt engagemang

I denna avdelning tar jag först upp teorin om det senmoderna samhället och hur begreppen individualisering och reflexivitet definieras och används inom teorin.

Alla delar av teorin är inte aktuella för denna uppsats, utan texten i det första avsnittet ska ses som en allmän presentation av teorierna. I det andra avsnittet tar jag upp forskning som gjorts kring unga och politiskt deltagande. Genom denna empiri hoppas jag kunna konkretisera begreppen individualisering och reflexivitet för att kunna använda dem i analysen av intervjuerna.

2.2.1 Politisk individualisering i en reflexiv omvärld

Inglehart började studera värderingsförändringar i samhället under 70-talet och kom fram till att det skett en förändring i vilken typ av värderingar som framförallt den yngre generationen prioriterade. Bättre levnadsvillkor ledde till en ökad fokusering på postmateriella värden. Individualiseringen ansågs tillta i samhället (Johansson 2007: 23).

Det senmoderna samhället är dock inte något helt nytt som kommer efter moderniseringen, utan snarare något som man menar följer logiskt på det moderna samhället (Sörbom 2002: 50). Anthony Giddens pekar på fyra trender som enligt honom varit pådrivande i utvecklingen mot det senmoderna samhället: avtraditionalisering, ökad differentiering av samhället och antalet livsvärldar som människor rör sig mellan, en antiauktoritär hållning som har sin grund i upplysningens ideal samt det ökade informationsflödet genom media. Globaliseringen driver sedan ytterligare på denna process (Ibid.: 56).

I det senmoderna samhället är individualisering en central trend. Individen ges en större betydelse på bekostnad av kollektiva aktörer (Ibid.: 51). Ulrich Beck poängterar dock att individualisering inte handlar om atomisering eller isolering. Han skriver att begreppet istället innebär:

för det första upplösning av industrisamhällets livsformer och för det andra avlösning av andra livsformer, i vilka individerna själva måste forma, iscensätta och lappa ihop sina liv [kursiveringar i original] (Beck 1995: 134).

Denna process sker inom ramen för välfärdsstaten och är enligt Beck ofrånkomlig. Det som tidigare sågs som självklart är på väg att lösas upp och ersätts av en situation där man som individ är tvingad att förutsättningslöst söka efter nya självklarheter (Ibid.: 135). I det senmoderna samhället blir man som individ mindre bunden till tidigare band och traditioner (Sörbom 2002: 52).

Johansson tar upp en kritik mot individualiseringsbegreppet som lyfts fram av Oscarsson. Han menar att modernisering vore en bättre benämning eftersom processen innebär att individens band till industrisamhället blir svagare medan andra band samtidigt blir starkare, till andra kollektiv som individen valt själv (Johansson 2007: 67).

För politikens del menar Beck att tilltagande individualisering innebär att det som tidigare ansetts som opolitiskt nu politiseras och det politiska avpolitiseras. Detta innebär dels att det tekno-ekonomiska området uppmärksammas i högre utsträckning som politiskt samtidigt som det parlamentariska systemet förlorar styrkraft. En konsekvens av utvecklingen är att politiken flyttas närmare vardagen och att människor tydligare ser en länk mellan sitt eget handlande och

samhälleliga konsekvenser. Samtidigt blir det svårt att se en tydlig ansvarsfördelning vilket enligt Sörbom kan leda till en känsla av maktlöshet (Sörbom 2002: 54).

I det senmoderna samhället blir valen det centrala eftersom individualiseringsprocessen öppnar upp för att antalet valmöjligheter ökar. När individen frigörs från olika band så uppstår ett behov av att själv skapa en identitet. Den nya typ av politik som uppstår ur denna process kallar Giddens för "livspolitik", som kommit att konkurrera med "emancipationspolitiken" som enligt honom präglade det moderna samhället (Giddens 1991: 9). Medan emancipationspolitiken var inriktad på frigörelse och förbättrade livsvillkor så handlar livspolitik om livsstilar och självförverkligande (Sörbom 2002: 57). Men Furlong och Cartmel anser inte att det är troligt att livspolitik kommer att få en mer central roll än emancipationspolitik med den osäkra ekonomiska situation och höga arbetslöshet som råder i dagens samhälle. Snarare så tror de att livspolitik är något som växer fram sida vid sida med emancipationspolitik (Furlong och Cartmel 1997: 107f).

Genom denna process förändras även det politiska deltagandet. Adrienne Sörbom skriver i sin doktorsavhandling *Vart tar politiken vägen?* att trenden mot ökad individualisering och reflexivitet har lett till ett förändrat politiskt deltagande, där deltagandet minskar inom de traditionella parlamentariska ramarna medan det icke-konventionella deltagandet ökar. Genom individualisering förändras förhållandet mellan individ och kollektiv enligt Sörbom. Gränsen mellan individ och kollektiv blir mer otydlig och som enskild individ känner man genom denna process ett allt större politiskt ansvar. När individen på detta sätt flyttas till centrum av det politiska engagemanget blir politiken förflyttad allt närmare vardagen (Sörbom 2002: 61). Här tar Sörbom upp Micheletti som benämner det mer oorganiserade politiska engagemanget "individualiserat kollektivt handlande". Detta ställs mot ett "kollektivistiskt kollektivt handlande" såsom det politiska engagemanget ser ut i mer organiserade former, till exempel politiska partier. Detta engagemang sker i en färdig struktur i vilken man som individ kanske tvingas kompromissa med sina åsikter och intressen för att kunna delta. I det individualiserade kollektiva handlandet kan individen istället själv utforma hur hon eller han vill delta (Ibid.: 63).

Analytiskt så delar Sörbom in begreppet politisk individualisering i tre aspekter: Förändring av det politiska subjektet, det politiska objektet och de politiska arbetsmetoderna. (Sörbom 2002: 64). I denna uppsats är det den första aspekten och i viss mån den tredje aspekten som jag kommer att fokusera på. Det politiska objektet handlar om att synen på vad som är att betrakta som politik ändras, tanken är här att politiken flyttat närmare vardagen, som till exempel sopsortering. Det politiska subjektet handlar enligt Sörbom om hur man ser på sig själv i relation till politiken (Sörbom 2002: 65). Den tredje aspekten handlar enligt Sörbom om att det finns en tendens till att man i allt mindre utsträckning är beredd att lämna över politiskt ansvar till andra och därför har svårt för att gå med i en organisation där åsikterna är färdigformulerade (Ibid.: 66).

Ett annat centralt begrepp i teorierna om det senmoderna samhället är termen reflexivitet. Detta handlar om att man i högre utsträckning ifrågasätter saker och

ting som tidigare ansetts självklara. Detta ifrågasättande riktas då även mot de politiska institutionerna. I begreppet ryms även en mer kulturell dimension där det finns en förväntning att alla val som görs ska vara aktiva och medvetna, även de som rör att följa auktoriteter (Ibid.: 67- 68).

En konsekvens av utvecklingen är också att klasstillhörighet minskat i betydelse för att förklara politiskt deltagande och att andra politiska skiljelinjer blivit mer betydelsefulla (Johansson 2007: 23). Detta kritiserar av Furlong och Cartmel som menar att sociala skiljelinjer fortfarande kan förklara politiskt beteende och att familjen i hög grad påverkar vilken politisk inriktning man har. Däremot så lyfter de fram att problem som är sprungna ur socioekonomiska förutsättningar ofta ges en individualiserad förklaring hos den enskilda individen. Detta leder enligt dem till stress och inte till politiskt deltagande (Furlong och Cartmel 1997: 107).

2.2.2 Forskning kring unga och politiskt engagemang

De traditionella förklaringarna till politiskt engagemang har haft sin grund i socioekonomiska faktorer och olika socialiserande institutioner såsom familj och skola har betonats. Dessa modeller har dock inte längre samma ställning som tidigare. Istället betonas nya värderingar i samhället. Anders Bruhn lyfter fram i en intervjuundersökning kring unga och politik att media blivit den främsta kanalen för att förmedla politiska budskap, det är genom TV-tittande som unga främst får en bild av det politiska landskapet (Bruhn 1999: 232). Familjen och skolan har enligt honom förlorat något av sin socialiserande roll (Ibid.: 242). Denna utveckling ses i ljuset av reflexivitet och individualisering. Bland de intervjuade så finns en låg tilltro till auktoriteter och istället betonas ett självständigt beslutsfattande (Ibid.: 241). Johansson gör en kvantitativ undersökning om ungas politiska deltagande och kommer fram till att unga med individualistiska värderingar deltar i högre utsträckning än andra grupper och att de gör det under "individualistiska" former snarare än inom de traditionella politiska ramarna. Hon kommer även fram till att de vanliga bakgrundsvariablerna hade en ganska liten inverkan på ungas deltagande (Johansson 2007: 229).

Flera studier kring unga och politiskt engagemang visar på att det finns ett generellt samhällsintresse bland unga, men att detta allt mer sällan kanaliseras i ett partipolitiskt engagemang (Se Bruhn 1999; Fahmy 2006; Henn et al 2002). Något av ett svar på denna fråga kan ges av Bruhns slutsats att de unga i hans intervjuundersökning tyckte att det genom den offentliga debatten var svårt att se skillnader mellan de olika partierna eftersom ideologierna så sällan kom fram, det enda som skiljde partierna åt var deras hållning i olika sakfrågor (Bruhn 1999: 234). Bruhns slutsats blir att unga kräver gemenskap och reella möjligheter till inflytande om de ska vara med och delta och att deltagandet ska ge något tillbaka, inte bara kollektivt, utan även för den egna personen (Ibid.: 258).

Sörbom kommer till liknande slutsatser i sina texter. I en jämförelse mellan informanter födda på tjugotalet respektive sjuttioalet kommer hon fram till att de som var födda på tjugotalet i högre grad uttryckte att man kan påverka genom att

delegera till andra, det vill säga genom att vara passiv medlem i ett parti eller stödja en organisation ekonomiskt, rösta och så vidare. De som var födda på sjuttioalet menade att man för att vara medlem också måste vara aktiv och engagerad, det räcker inte att bara passivt stödja en organisation för att påverka. Individens egen roll betonas i mycket högre utsträckning (Sörbom 1999:309). Detta tar även Johansson upp. Hon menar att en individ i det politiska systemet har mycket små chanser att påverka som individ, medan denna möjlighet är större när individen använder sig av mer direkta former av påverkan, såsom att starta en namninsamling eller kontakta en politiker (Johansson 2007: 47).

Sörbom fastslår också utifrån intervjuerna att yngre och äldre skiljer sig åt vad gäller vilken typ av samhällsfrågor man är intresserad av. De äldre informanterna uttrycker i högre grad att de intresserar sig för mer strukturella frågor, medan de yngre mest intresserar sig för konkreta frågor (Sörbom 1999: 310). Hos alla informanter fanns en tendens till stor reflexivitet, men denna ledde i högre utsträckning till svårigheter att ta ställning i den yngre gruppen (Ibid.: 215). Det personliga ansvaret och de personliga åsikterna betonas allt mer på bekostnad av se sina åsikter som en del av ett kollektiv (Ibid.: 320). För de yngre informanterna betraktades politiskt engagemang som en heltidssyssla, vilket de löste genom att istället engagera sig mer vardagsnära, genom att till exempel handla miljövänligt (Ibid.: 320). Johansson skriver att individualiseringstrenden fått till följd att enskilda frågor betonas på bekostnad av identifikation med ett visst parti (Johansson 2007: 66).

Elisabeth Ljungberg har gjort en studie om unga som engagerat sig partipolitiskt. Denna sammanfattas i skriften *Allt eller inget - om ungas syn på engagemang och partipolitik*. Hon kommer fram till att det är ett medvetet val att engagera sig partipolitiskt, och att ett samhällsintresse ligger till grund för detta val. Familjebakgrund tycks ha spelat en mindre roll i det här fallet, få av de intervjuade hade fått sitt intresse för politik hemifrån. Flera beskriver dock engagemanget som bitvis tungt och organisationen som något föråldrad. En annan sak som Ljungberg tar upp är att de intervjuade i undersökningen vill se en ökad betoning på individen så att man inte behöver stå för allt som partiet tycker utan kan tillåtas att uttrycka sina egna åsikter (*Allt eller inget* 2000: 40-44).

2.3 Teoretisk förförståelse

Syftet med den här uppsatsen är att se på dem som deltar i partipolitiken och hur det kan relateras till den bild av unga som målas upp i teori och empiri. De teoretiska utgångspunkter uppsatsen utgår ifrån är främst det senmoderna perspektivet. Detta präglar en stor del av senare forskning på området. Det är dock en bred teori och endast delasppekter kommer att användas i analysen. När det gäller individualisering så kommer jag främst att se till hur de intervjuade upplever att det som traditionellt betraktas som socialiserande funktioner i samhället har påverkat dem i deras val att engagera sig partipolitiskt. Och i så fall, på vilket sätt har det påverkat och hur relaterar det till egna ställningstaganden.

Jag kommer även att fokusera på hur man upplever sin egen roll i politiken. Båda dessa hänför sig till Sörboms första aspekt av politisk individualisering, det politiska subjektet.

Den politiska reflexiviteten återkommer i uppsatsen främst genom att jag ser till vilka aspekter av engagemanget som de intervjuade betonar. Är det ideologin eller sakfrågorna som betonas? Hur stor plats i vardagen tar engagemanget? Ett ökat krav på delaktighet och inflytande är betecknande för politisk reflexivitet enligt Sörbom (Sörbom 1999: 300). Hur upplever de intervjuade att deras engagemang ger dem möjligheter att påverka politiskt genom att vara med i ett partipolitiskt ungdomsförbund?

Uppsatsen utgår ifrån tre frågeställningar. Jag kommer nu att ta upp dessa och hur intervjufrågorna kan relateras till dem.

2.3.1 Varför delta partipolitiskt?

Den första frågeställningen handlar om varför de intervjuade gick med i ett partipolitiskt ungdomsförbund. Många studier har pekat på att hemmets och skolans roll som socialiserare har minskat. Frågeställningen handlar därför om huruvida detta stämmer hos de intervjuade.

En annan del av denna frågeställning som delvis griper in i den andra frågeställningen handlar om varför man väljer att delta just partipolitiskt och inte i andra former av politiskt handlande. Ofta betonas att unga hellre vill engagera sig i enskilda sakfrågor än i en viss politisk ideologi. Därför kan man fråga sig hur de som deltagit i intervjuundersökningen betonar ideologi eller sakfrågor som skäl för att engagera sig partipolitiskt.

Den andra frågeställningen handlar om vilka mer generella fördelar man ser med partipolitik och hur man ser på ungas engagemang och ungdomsförbundens roll. Unga kan knappast betraktas som en homogen grupp, men i ungdomsförbunden buntas ändå unga ihop till en särskild organisation. Frågan är hur de intervjuade ser på detta.

2.3.2 Vad får man ut av engagemanget?

Det betonas ofta att unga saknar möjligheter att påverka politiken och därför vänder partipolitiken ryggen. Är detta något som de intervjuade upplever? Hur kan de påverka och känner de att de kan påverka så mycket som de skulle vilja?

Denna tredje frågeställning handlar också om hur det politiska engagemanget påverkat de intervjuade. Hur märker de av det i sin vardag, vilka lärdomar har det gett dem? Elisabeth Ljungberg kom fram till att de partipolitiskt aktiva som hon intervjuade upplevde sitt engagemang som ganska tungt. Är detta något som de intervjuade upplever?

3 Analys

I detta kapitel analyseras uppsatsens empiri som fåtts fram av de åtta intervjuer som utgjort uppsatsens material. Analysen är uppdelad efter de tre frågeställningarna. Hur analysen gått till beskrivs närmare i avsnitt 1.2.2.

3.1 Varför engagerar man sig partipolitiskt?

Den första frågeställningen rör varför de intervjuade gick med i ett partipolitiskt ungdomsförbund. Hur har hem skola och kompisar påverkat dem och vilka frågor gjorde dem intresserade? Funderade de över olika partier innan de gick med eller var partivalet självklart?

3.1.1 Hem, skola och kompisar

Flera av intervjupersonerna har haft en hemmiljö som på något sätt uppmuntrat till politiskt engagemang. Två av de intervjuade har haft föräldrar eller far/morföräldrar med bakgrund i det parti som de valt att gå med i. En av dessa beskriver det som att det fanns en viss stämning i familjen som påverkar hur man ser på saker och ting men att det inte funnits så mycket av uttryckliga politiska diskussioner. En annan tjej säger att hon är van att prata politik hemifrån, vilket gjorde att det inte blev ett så stort steg för henne att gå med i ett politiskt parti och vilket också gjorde att hon gick med redan tidigt, i trettonårsåldern. Två av de intervjuade har föräldrar som kommit hit som flyktingar eller har själva varit flyktingar. De beskriver båda att det funnits mycket diskussioner om politik och samhällsfrågor i hemmet.

En person beskriver det som att föräldrarna genom uppfostran förmedlat en viss typ av värderingar som han tror har påverkat hans partival. Ingen av de intervjuade beskriver dock att deras föräldrar skulle ha uttryckligen påverkat dem i en viss riktning, utan snarare att föräldrarna uppmuntrat dem att gå sina egna vägar. Två av de intervjuade uppger att de har valt en politisk inriktning som skiljer sig från föräldrarnas.

Fyra av de intervjuade beskriver att kompisar haft en inverkan på deras val att engagera sig partipolitiskt. Några av dessa har känt personer i det parti de valt. En person säger att han kände en del partipolitiskt aktiva i andra ungdomsförbund men inte inom det parti han själv valde. Dessa har sedan på egen hand tagit reda på mer om politik och blivit mer medvetna. En av dem har rent av bytt parti sedan han blivit mer insatt.

När det gäller hur skolgången påverkar så skiljer sig detta åt bland de intervjuade. Några menar att det helt saknats politiska diskussioner på skolan och i ett fall rent av funnits en viss fientlighet gentemot politiskt engagemang. Andra menar att skolan och lärarna varit väldigt uppmuntrande. Två av de intervjuade tar upp att det under deras skolgång funnit en viss lärare i samhällskunskap som starkt bidragit till att väcka deras intresse för samhällsfrågor.

[På gymnasiet] var jag inte så jätteintresserad av samhällsfrågor. Och så hade vi en lärare som gjorde en check på oss kanske två gånger i veckan att vi hade läst nyheterna och ställde frågor och startade diskussioner i klassen och så, det var väl lite där det startade från början. Och det handlar väl inte så mycket om utbildningens utformning i sig, utan mer om lärarens sätt att approacha områdena. Jag har haft andra samhällslärare som inte har varit så engagerande. Men hon var väldigt entusiastisk och dömde oss inte efter våra åsikter utan vi fick prata väldigt kritiskt. Och det gjorde att jag och väldigt många andra i den klassen faktiskt blev politiskt aktiva. (Bassem).

Hemmiljön och familjen verkar ha haft en viss inverkan på flera av de intervjuade för deras beslut att gå med i ett ungdomsförbund. Men bara i ett par fall har det haft en explicit och tydlig påverkan. Påverkan tycks snarare vara implicit och bara ett fåtal nämner att det funnits uttryckliga politiska diskussioner i hemmet. Kompisar och skolan tycks även vara viktiga för beslutet att gå med i ett ungdomsförbund. Men hos dem som säger att deras intresse för samhälle och politik väckts genom skolan så handlar det mer om särskilt engagerade lärare än om själva undervisningen i sig. Hos dem som känt personer som varit politiskt engagerade innan de själva engagerade sig så beskrivs påverkan inte så mycket som grupptryck, utan mer som en inspiration som gjort att de velat ta reda på mer. Några av dem har dessutom valt helt andra partier än vad kompisarna gjort.

Sammanfattningsvis så kan man koppla beslutet att gå med i ett partipolitiskt ungdomsförbund på ett ganska tydligt sätt till påverkan från antingen hem, skola eller kompisar. Samtidigt så finns det en hög grad av medvetet ställningstagande i beslutet. I grunden finns ett samhällsintresse och flera av de intervjuade verkar ha tagit reda på en hel del om politik och olika partier innan de gick med eller i vissa fall efter att de gått med. Det tycks inte vara helt självklart vilket parti de skulle gå med i, och några har bytt parti efter ett tag.

3.1.2 Ideologi eller sakfrågor?

Hos flera av de intervjuade tycks partiets ideologi vara viktig. Flera lyfter fram ideologin som det mest grundläggande i engagemanget och sakfrågorna som något som mer ligger ”utanpå” detta. På frågan om hur ens egna åsikter bör stämma överens med partiets så lyfter samtliga fram att ideologin och värderingarna är det som bör stämma överens medan sakfrågorna inte är lika viktiga. Över huvud taget så betonas helhetsperspektivet som ett partipolitiskt

engagemang kan ge av ett flertal av de intervjuade. En tjej menar att bilden som ges i media är att partipolitik är ett färdigt paket av åsikter, men hon menar att det snarare är så att partipolitiken ger en bakomliggande idé som man kan analysera samhället utifrån.

Ideologin tycks också vara avgörande för valet av parti. Bara en person av de intervjuade nämner sakfrågor som orsak till partival. De flesta menar att var mer allmänt partiets hållning som gjorde att de bestämde sig för sitt parti. En person tar upp att han läste igenom flera partiprogram innan han bestämde sig för sitt parti och att det vara ideologin som fick honom att bestämma sig. Hos en annan person finns lite mer av kompromiss över partivalet, då han valt parti utifrån sina skilda värderingar vad gäller inrikes- och utrikespolitik.

3.2 Varför partipolitik?

Två av de intervjuade har erfarenhet från politiskt engagemang utanför den partipolitiska arenan. Båda två tycker att partipolitiken på olika sätt är en mer effektiv väg att påverka. En person har erfarenhet från en partipolitiskt obunden organisation och tycker att just det att den var obunden utgjorde ett hinder då man hela tiden måste vara öppen och jobba mot alla olika parter samtidigt och var hela tiden tvungen att vara noga med att inte uttrycka sina egna personliga åsikter. Nu kan hon uttrycka sina åsikter på ett annat sätt och få gehör för dem. Bassem menar att de verktyg som han fått med sig genom sitt partipolitiska engagemang är ett mer effektivt medel även i hans andra engagemang, i de fredsrörelser han deltar i. Det handlar dels om kontakter och dels om praktiska saker som att skriva debattartiklar och skriva frågor att ställa till ministrar.

Jag försöker ta de verktyg som finns inom partipolitiken till fredsrörelserna. För traditionellt har fredsrörelserna i Sverige mest handlat om att gå ut på torget och skrika. Jag upplever inte att det ger samma inflytande som andra medel [...] det finns andra sätt som är mer effektiva (Bassem).

Flera av de intervjuade tar upp att en fördel med partipolitik är att den ger möjlighet att se på samhället utifrån ett helhetsperspektiv. Ellika menar att partipolitik skiljer sig från andra former av politiskt handlande på flera punkter. Dels så menar hon att partipolitik gör det möjligt att engagera sig i flera olika frågor och dels att se ett samband mellan dem.

Jag tycker vi har varit väldigt dåliga på att diskutera att det finns ett skäl till att vi tycker att man ska engagera sig så här. Och det skälet är inte bara att vi tycker det är bra att vara tillsammans. Utan det finns många andra bra skäl, att vi kan analysera saker på ett bättre sätt, att vi ser ett samband mellan dem [...] hade du haft ett samhälle där man bara engagerar sig sakpolitiskt, hur många frågor orkar en person engagera sig i? Förmodligen kanske en, om man är jätteflitig två. Men aldrig mer än så. Partipolitiken innebär att du kan engagera dig i många frågor som du tycker är viktiga och man kan också påverka frågor där man kanske inte vill vara så aktiv. (Ellika)

Andra menar att partipolitik ger en större effektivitet när det gäller att påverka eftersom partipolitiken de facto är den centrala arena som historiskt haft störst betydelse när det gäller utformning av politiken.

Man kan väl säga att partierna har väl kanske historiskt spelat en större roll än vad de gör idag, men det är ju fortfarande så att partierna är de centrala organisationerna som politiken förs från. Så jag känner väl att som partipolitiskt engagerad så är väl nog partipolitiken det mest effektiva sättet idag att föra fram sin fråga. (Sebastian)

En annan person tar upp att partipolitik är mer accepterat än andra former av politiskt engagemang och därför är mer effektivt.

3.2.1 Ungdomsförbundens vara eller inte vara

Samtliga intervjuade har en i huvudsak positiv inställning till ungdomsförbunden och ser flera fördelar med dem. Enligt dem fungerar ungdomsförbunden som en plattform där man kan lära sig saker och få ett självförtroende som gör det möjligt att sedan delta i partiets politik.

Det är ju en ingång till att lära sig strukturerna, lära sig hur saker och ting fungerar, känna sig trygg, veta att det här är vad man vill. (Seher)

Andra tar upp att ungdomsförbunden behövs för att de frågor som unga anser är viktiga ska komma fram. En av de intervjuade personerna menar att det i hans kommun finns en god relation mellan ungdomsförbundet och moderpartiet. Den höga medelåldern i partiet gör att ungdomsförbunden kan fungera som en motkraft. Enligt honom har det faktum att de unga företrädarna för ungdomsförbundet i kommunen är många har gjort att de fått större inflytande än vad han tror är fallet i många andra kommuner. Han tar upp flera konkreta exempel på att ungdomsförbundets politik fått genomslag i partiets politik i kommunen.

Att ungdomsförbunden kan locka unga i högre grad än vad partierna kunde ha gjort är något som flera nämner. En person tycker dock att det kan finnas en problematik i att ungdomsförbunden får medlemmar på en politik som partierna kanske inte alltid skriver under på. Flera tar upp att partierna rent av kan verka avskräckande på unga och att ungdomsförbunden står för något som kanske uppfattas som roligare för en som är ny inom politiken.

Ungdomsförbunden har enligt de intervjuade tre funktioner att fylla. För det första så är de en ingång till att lära sig saker och få bättre självförtroende. För det andra så är det ett sätt att få unga att våga engagera sig då de menar att ungdomsförbunden kan vara mindre avskräckande än partierna. För det tredje så kan ungdomsförbunden driva frågor som rör unga och som kanske annars skulle ha glömts bort. De är samtliga positiva till ungdomsförbundens existens och verkar inte se några hinder för att påverka politiken genom att unga har en särskild organisation. Flera påpekar dessutom att det är naturligt att unga inte kan påverka

i samma utsträckning som äldre, eftersom man inte har samma kunskaper och erfarenheter. Samtidigt kan unga bidra med nya perspektiv som kanske inte alltid släpps fram tillräckligt mycket.

3.3 Vad får man ut av ett partipolitiskt engagemang?

Den sista frågeställningen handlar om vad man får ut av sitt partipolitiska engagemang. Ger det de påverkansmöjligheter som man vill och hur påverkar det ens vardag? Upplevs engagemanget som tungt och kan man tänka sig att fortsätta med det?

3.3.1 Möjligheter att påverka

Hur upplever de intervjuade att de kan påverka genom att vara med i ett partipolitiskt ungdomsförbund? Svaren skiljer sig något beroende på parti, eftersom alla ungdomsförbunden har olika förhållanden till moderpartiet. Detta gör att vägarna som finns för att påverka skiljer sig åt. En del av de intervjuade nämner relationen till politikerna i fullmäktige i kommunen som en viktig påverkansväg. Genom att man har kontakt med dem kan man påverka att de för fram ungdomsförbundets ståndpunkter i kommunfullmäktige. Andra tar upp ungdomsförbundens opinionsbildande funktion och att ungdomsförbundet på olika sätt kan påverka moderpartiet centralt.

Intervjupersonerna är i huvudsak nöjda med hur mycket de kan påverka genom att vara med i ett partipolitiskt ungdomsförbund. En person beskriver det som att partipolitiken har öppnat dörrar för honom. Han jämför med sin situation tidigare och ser det som att han idag kan göra saker som inte skulle varit möjligt för några år sedan. De unga som är politiskt aktiva i Kristianstad beskriver samtliga att det finns en god relation mellan moderpartiet och de som är aktiva i ungdomsförbundet i kommunen. Deras erfarenhet är dock att detta inte är fallet i alla kommuner och att det skiljer sig mycket åt mellan olika delar av landet med hur mycket man som ung tillåts påverka.

3.3.2 Politik i vardagen

På frågan hur det partipolitiska engagemanget påverkar de intervjuades vardag är det många som tar upp att det går åt mycket tid till engagemanget. Flera tar upp att det kan vara något som verkar avskräckande på andra som vill engagera sig. Seher tror att man måste göra engagemanget mindre tungt för nya medlemmar och inte lasta på dem en massa uppdrag, utan låta intresset för att ta på sig mer ansvar växa fram efter hand. För flera av de intervjuade verkar det partipolitiska engagemanget vara något som upptar en stor del av deras vardag och tankar. Christoffer säger att politik har blivit lite av en livsstil och att politik tar upp en

stor del av hans vardag. Ellika menar att politik är något som hon ständigt tänker på om väldigt många saker.

Andra saker som de upplever att engagemanget har gett dem är nya lärdomar och erfarenheter. Flera tar upp att de ser samhället på ett annat sätt, mer utifrån ett helhetsperspektiv än tidigare.

Tidigare så funderade jag mer på enskilda frågor som jag tyckte var viktiga men nu när jag kommit med i partipolitiken så känns det som jag funderar väldigt mycket över samhället i stort och hur skulle jag vilja att det fungerade. (Seher)

Trots att många upplever engagemanget som tidskrävande och bitvis tungt så är de flesta positivt inställda till ett fortsatt partipolitiskt engagemang. Flera säger att de inte kan tänka sig något annat än att fortsätta med politik. Andra säger att det är något som de kan tänka sig, men att det inte är något som är fast beslutat. Endast en av intervjupersonerna tror att hon inte vill fortsätta med partipolitik i framtiden.

4 Slutdiskussion

Hos samtliga intervjuade kan man koppla deras val att engagera sig partipolitiskt till antingen hemmiljön, skolan eller kompisar. Särskilt skolan och kompisar tycks ha en stor inverkan på de intervjuade. Familjen har i några fall haft en avgörande betydelse, men oftast beskriver intervjupersonerna familjens roll som mer implicit.

Partiernas ideologi tycks också spela stor roll för de intervjuade, snarare än partiernas sakpolitiska program. Flera av de intervjuade tar upp att partipolitiken har gett dem ett nytt sätt att tänka, där de analyserar samhället mer utifrån ett helhetsperspektiv än i enskilda frågor.

Politik verkar vara något som tar upp mycket plats i intervjupersonernas vardag. Att engagemanget tar mycket tid och bitvis kan kännas tungt samt att man får försaka en del annat är något som de flesta tar upp, samtidigt som de flesta verkar entusiastiska inför sitt engagemang och gärna kan tänka sig att fortsätta med det.

Ungdomsförbundens roll ser de intervjuade som uppdelat på i huvudsak tre funktioner: att värva unga medlemmar; att fungera som en plattform för att utvecklas, lära sig saker och få ett bättre självförtroende samt att fungera som ett forum för ungdomsfrågor. Några tar dock upp att det inte finns specifika ungdomsfrågor.

När det gäller hur unga behandlas så finns det exempel på både positiv och negativ behandling bland de intervjuade. De intervjuade som är politiskt aktiva i Kristianstad tar samtliga upp att det finns en god relation mellan ungdomsförbundet och moderpartiet i kommunen, vilket i sig är ganska intressant. Men samtidigt är deras erfarenhet att detta kan skilja sig en hel del från kommun till kommun.

4.1 Ett individualiserat engagemang?

Av intervjuerna kan man dra slutsatsen att familj, skola och vänner påverkar beslutet att engagera sig partipolitiskt i hög grad. Samtidigt är det inte den direkta länk som man skulle ha kunnat vänta sig. Den traditionella bilden bekräftas inte riktigt här. Bara i en av intervjuerna kan man göra en direkt koppling mellan föräldrarnas politiska tillhörighet, politiska diskussioner i hemmet och den intervjuades val att engagera sig. Hos de andra finns påverkan mer implicit, genom allmänna politiska diskussioner, eller ”en viss stämning” i familjen. Flera har inte haft några politiska diskussioner i hemmet över huvud taget. En intressant iakttagelse är att flera uppger engagerade lärare som starkt bidragande till intresset

för politik. Vidare kan man konstatera att trots att flera haft kompisar som på olika sätt påverkat deras beslut att engagera sig så har det medvetna ställningstagandet stått i centrum och man har i vissa fall även valt ett annat parti än kompisarna. Att engagemanget bygger på ett i hög grad medvetet val ligger i linje med Elisabeth Ljungbergs slutsats om politiskt engagerade ungdomar (*Allt eller inget* 2000: 40).

En annan fråga rörde huruvida det var partiet som sådant eller dess hållning i sakfrågor som gjorde att de intervjuade valde partiet. På flera sätt betonar de flesta av intervjupersonerna partiets ideologi och helhetsperspektivet som partipolitik ger. Flera tar upp att det är mer givande att analysera frågor sammantaget än en och en. Här går resultatet emot de antaganden som finns att den yngre generationen är mer intresserad av sakfrågor och konkreta frågor än ideologier. Bruhns slutsats att många är ointresserade av politiken eftersom partiernas ideologier så sällan kommer fram i debatten kan kopplas till detta (Bruhn 1999: 234). Kanske skulle fler bli intresserade av partipolitik om partierna lyfte fram sina ideologier i högre utsträckning.

Bruhn liksom flera andra betonar också att unga kräver reella möjligheter till inflytande för att vilja delta. Deltagandet måste ge något tillbaka om det ska upplevas som meningsfullt. Uppsatsens tredje frågeställning handlade om just detta. Hos Sörboms yngre informanter fanns en utbredd tro att politik var en heltidssyssla som de inte skulle kunna hinna med i sin vardag (Sörbom 1999: 320). Denna bild bekräftas delvis av dem som jag har intervjuat. De beskriver sitt politiska engagemang som något som tar mycket tid och plats i deras vardag. Samtidigt finns det hos de flesta en stor glädje i att engagera sig. Flera säger att de inte skulle kunna tänka sig att sluta med politik. De beskriver också att engagemanget har gett dem lärdomar och erfarenheter som gör att de ser samhället på ett annat sätt än tidigare. Flera tar upp att de analyserar samhället mer utifrån en helhetsbild än i enskilda frågor. De flesta är överlag även nöjda med sina möjligheter att påverka och det finns heller inget stort missnöje med hur de unga behandlas. Sammantaget kan sägas att engagemanget upplevs som något som tar mycket tid men som också ger något tillbaka både i form av inflytande och nya erfarenheter och kunskaper.

Kan begreppen individualisering och reflexivitet användas för att beskriva det politiska engagemanget hos de intervjuade? I uppsatsen återkommer individualisering dels i frågan om hur intresset för politik uppkommit och dels hur man ser på sig själv i förhållande till politiken. Valet att engagera sig partipolitiskt kan beskrivas som influerat av dels hem, skola eller kompisar och dels utifrån en hög grad av medvetet ställningstagande. I detta fall finns det alltså ett visst inslag av individualisering i ställningstagandet i det att den inverkan som hem, skola och kompisar varit mer av en inspirationskälla än traditionsbundet. Utifrån detta har man sedan själv utformat sina politiska ställningstaganden.

Politik verkar uppta en stor del av de intervjuades liv. Engagemanget beskrivs som något de ägnar sig åt helhjärtat. Detta ligger i linje med Adrienne Sörboms slutsats om att synen på politiskt engagemang gått mot att bli något som upptar en stor plats i livet (Sörbom 1999: 320). I ett individualiserat engagemang finns även en betoning på att engagemanget måste ge något tillbaka för den egna personen, både i form av möjligheter att påverka och i självförverkligande. Hos de

intervjuade finns överlag en nöjdhet med hur mycket de kan påverka politiskt och flera vägar att påverka beskrivs. De beskriver också att det politiska engagemanget gett dem möjligheter att lära sig nya saker och att se samhället på ett annat sätt än tidigare. Bilden av att unga inte kan påverka bekräftas inte här.

Reflexivitet rör bland annat vilken typ av frågor som betonas. Sörbom tog upp att yngre är mer intresserade av konkreta frågeställningar, medan äldre mer betonade strukturella samhällsfrågor (Sörbom 1999: 310). Denna bild återfinns inte hos dem som deltagit i intervjuerna. Som tidigare har tagits upp så lyfts partiernas ideologi fram på ett flertal sätt.

Sörbom skriver att en ökad reflexivitet leder till en ökad osäkerhet. Att ständigt ifrågasätta det man gör politiskt leder till en svårighet att handla med övertygelse (Ibid.: 303). En tanke är här att partipolitikens helhetsperspektiv ger en slags trygghet som minskar behovet av att reflexivt fundera över om ens politiska handlande är det rätta. När man kan analysera en fråga utifrån ett helhetsperspektiv så minskar kanske osäkerheten kring engagemanget jämfört med när engagemanget är inriktat på sakpolitik.

4.2 Fortsatt forskning

Denna uppsats har mycket begränsade generaliseringsmöjligheter. För att kunna generalisera resultaten i högre utsträckning krävs ytterligare studier. Det som främst skulle behövas är jämförande studier med unga som valt andra typer av politiskt engagemang än partipolitiken. Teorierna om det senmoderna samhället är teorier som är fokuserade på förändring. För att undersöka om det partipolitiska engagemanget förändrats över tid och mellan generationer skulle det vara en bra väg att göra jämförelser med andra åldersgrupper. Sörbom gör i sin avhandling (Sörbom 2002) så kallade livsloppsintervjuer med personer ur tre olika åldersgrupper. Ett liknande upplägg med yngre och äldre partiaktiva skulle kunna ge en bild av huruvida partipolitiskt engagemang har förändrats över tid samt om och hur det partipolitiska engagemanget hos en yngre generation skiljer sig från tidigare generationer.

5 Referenser

5.1 Litteratur

- Allt eller inget. Om ungas syn på engagemang och partipolitik* (2000). Persson, Anette (red.). Ungdomsstyrelsens rapporter nr. 18.
- Beck, Ulrich (1995). *Att uppfinna det politiska*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB
- Bruhn, Anders (1999) "Ungdomarna, politiken och valet" i *Valdeltagande i förändring*. SOU 1999:132. Stockholm: Fritzes
- Erlingsson, Gissur – Håkansson, Anders – Johansson, Karl Magnus – Mattson, Ingvar (2005). *Politiska partier*. Lund: Studentlitteratur
- Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena (2004). *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik AB
- Fahmy, Eldin. (2006). *Young Citizens. Young People's Involvement in Politics and Decision Making*. Aldershot: Ashgate
- Furlong, Andy – Cartmel, Fred (1997). *Young People and Social Change. Individualization and risk in late modernity*. Philadelphia: Open University Press
- Giddens, Anthony (1991). *Modernity and Self- Identity*. Stanford: Stanford University Press
- Henn, Matt – Weinstein, Mark – Wring, Dominic (2002) "A generation apart? Youth and political participation in Britain", *The British Journal of Politics & International Relations* vol. 4 no. 2, 167-192
- Johansson, Susanne (2007). *Dom under trettio, vem bryr sig och varför? Ungdomars värderingar och politiska deltagande*. Avhandling vid förvaltningshögskolan i Göteborg. Göteborg: Göteborgs universitet
- Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Miles, M.B. – Huberman, A.M. (1994). *Qualitative Data Analysis. An expanded sourcebook*. London: Sage
- Sörbom, Adrienne (1999) "Engagemang med förhinder. Yngre och äldre om politik, förändring och miljö" i *Det unga folkstyret*. SOU 1999: 93. Stockholm: Fritzes
- Sörbom, Adrienne (2002). *Vart tar politiken vägen? Om individualisering, reflexivitet och görbarhet i det politiska engagemanget*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International

5.2 Intervjuer

Christoffer, LUF, 2007-05-08

Johanna, SSU, 2007-05-21

Sebastian, MUF, 2007-05-22

Bassem, CUF, 2007-05-23

Seher, Grön Ungdom, 2007-05-30

Ellen, Ung Vänster, 2007-06-04

Ellika, Ung vänster, 2007-06-06

Mattias, KDU, 2007-07-12

6 Bilaga 1

Intervjuguide

1. Jag börjar med lite bakgrundsfrågor:
 - Hur gammal är du?
 - Hur länge har du varit med i ungdomsförbundet?
 - Är du politiskt engagerad i något annat utöver ungdomsförbundet?
 - Har du några politiska uppdrag i ungdomsförbundet?
2. Varför har du valt att engagera dig i ett partipolitiskt ungdomsförbund?
 - Följdfrågor:
 - Kände du någon som var med i ungdomsförbundet?
 - Hur tror du att din familj/hemmiljö har påverkat dig i ditt val att engagera dig? Har ni diskuterat politik hemma?
 - Hur tror du att din skolgång har påverkat dig?
 - Hade du funderat ett tag på att engagera dig innan du gick med?
 - Var det en speciell sakfråga som fick dig att engagera dig eller var det mer allmänt en viss ideologi?
3. På vilket sätt upplever du att du kan påverka politiken genom att vara med i ett partipolitiskt ungdomsförbund?
 - Följdfrågor:
 - Skulle du vilja kunna påverka mer eller är du nöjd som det är nu?
 - Vilka vägar finns det att påverka?
4. Hur effektivt tycker du att partipolitiskt engagemang är i förhållande till andra former av politiskt handlande, till exempel utomparlamentariska organisationer, namninsamlingar eller konsumtionsval?
5. Hur märker du av ditt partipolitiska engagemang i din vardag?
6. Hur viktigt tycker du att det är att ens åsikter stämmer överens med det parti som man är med i? I vilken utsträckning bör det stämma överens?
7. Hur ser du på ungdomsförbundens roll i förhållande till moderpartiet? Behövs ungdomsförbunden, eller skulle man kunna gå med i partiet direkt?
8. Upplever du att unga som grupp i partiet behandlas annorlunda än äldre partimedlemmar?

9. Vad tror du man skulle kunna göra för att få fler att engagera sig politiskt?
10. Tänker du fortsätta att engagera dig partipolitiskt i framtiden?
11. Har du något du vill tillägga innan vi avslutar intervjun?